Сцёртая дызартрыя: парушэнні прасодзікі

Склала:

Лагун Таццяна Тамашаўна

выкладчык

кафедры лагапедыі БДПУ

Прасодзіка -

сукупнасць рытміка-інтанацыйных уласцівасцей маўлення.

Прасадычныя кампаненты вызначаюць выразнасць маўлення, яго эмацыйнае ўздзеянне ў працэсе камунікацыі, нясуць пэўную семантычную нагрузку.

Прасадычны бок маўлення рэалізуецца праз такія якасці як:

* тэмбр голасу,
* вышыня голасу,
* сіла голасу,
* мелодыка маўлення,
* тэмп маўлення,
* паўза,
* мадуляцыі голасу,
* рытм,
* лагічны націск,
* маўленчае дыханне,
* палётнасць голасу,
* дыкцыя.

Парушэнні прасадычнага боку маўлення ў дзяцей са сцёртай дызартрыяй выяўляюцца ў наступным:

* маўленчае дыханне часцей за ўсё верхнеключычнае;
* маўленчы выдых аслаблены, скарочаны (прыводзіць да гаварэння на ўдыху, маўленне становіцца захлёбваючымся);
* маўленне манатоннае, малавыразнае;
* тэмп маўлення часцей паскораны, але можа быць і запаволены;
* рытм парушаны пры ўспрыманні або паўтарэнні;
* галасавыя мадуляцыі недастатковыя або адсутнічаюць;
* голас альбо ціхі, альбо празмерна гучны;
* тэмбр часцей нізкі, часта характэрна з'яўленне назальнага адцення голасу.

Е.Э. Арцёмавай вылучаны 4 ступені сфарміраванасці прасадычнага боку маўлення ў дашкольнікаў са сцёртай дызартрыяй:

* 1 ступень (нізкая) - грубыя парушэнні прасадычных кампанентаў. Недахопы тэмбру, сілы і вышыні голасу ярка выяўлены, прыкметныя самому дзіцяці і навакольным. Дзецям недаступны заданні, якія прадугледжваюць адвольнае змяненне рытмічных і гукавышынных характарыстык. Парушэнні інтанацыйнага афармлення выказванняў носяць стабільны характар ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці.

Е.Э. Арцёмавай вылучаны 4 ступені сфарміраванасці прасадычнага боку маўлення ў дашкольнікаў са сцёртай дызартрыяй:

* 2 ступень (недастатковая) - змены голасу носяць нязначны характар. Змены прасодзікі тычацца асобных ці ўсіх яе кампанентаў. Назіраюцца цяжкасці пры выкананні спецыяльных заданняў на ўзнаўленне розных рытмічных і інтанацыйных структур. Аднак спантаннае маўленне, асабліва ў эмацыйна значнай сітуацыі, можа быць дастаткова выразным.

Е.Э. Арцёмавай вылучаны 4 ступені сфарміраванасці прасадычнага боку маўлення ў дашкольнікаў са сцёртай дызартрыяй:

* 3 ступень (сярэдняя) - няўстойлівае адхіленне ад нормы па адной або некалькім прасадычным характарыстыкам. Спантаннае маўленне досыць інтанаванае, але пры выкананні спецыяльных заданняў магчымы недакладнасці ці асобныя памылкі пры перадачы рытмічнага і меладычнага малюнка.

Е.Э. Арцёмавай вылучаны 4 ступені сфарміраванасці прасадычнага боку маўлення ў дашкольнікаў са сцёртай дызартрыяй:

* 4 ступень (высокая) - сфарміраванасць усіх прасадычных характарыстык. Дзеці маюць нармальны тэмбр, дыяпазон іх голасу па сіле і вышыні адпавядае ўзроставым нормам. Сфарміраваны тэмпа-рытмічны бок маўлення. Дашкольнікі ў поўнай меры валодаюць усімі спосабамі перадачы розных тыпаў інтанацыі. У спантаннай гаворцы выкарыстоўваюць усе сродкі інтанацыйнай выразнасці і не адчуваюць цяжкасцяў пры выкананні спецыяльных заданняў.

Літаратура

1. Арцёмава, Е. Э. Асаблівасці фарміравання прасодыкі ў дашкольнікаў з маўленчымі парушэннямі / Е. Э. Арцёмава. – М.: МДГУ ім. М. А. Шолахава, 2008. – 123 с.
2. Архіпава, А.Ф. Сцёртая дызартрыя ў дзяцей / А.Ф. Архіпава. – М .: АСТ: Астрэль, 2007. – 344 с.